

XVIII. FESTIVAL ANIČKY JURKOVIČOVEJ 12. – 15. APRÍLA 2015

Festival Aničky Jurkovičovej

Celoslovenská prehliadka neprofesionálnych divadelných súborov si prostredníctvom vybraných inscenácií slovenskej a svetovej dramatickej tvorby kladie za cieľ priblížiť postavenie ženy v živote spoločnosti. V oficiálnom názve má festival meno jednej z prvých slovenských ochotníckych herečiek Aničky Jurkovičovej. Organizátori podujatia považujú za vhodné v širšom kontexte predstaviť osobnosť Aničky Jurkovičovej a poukázať na tie skutočnosti, ktoré mali jednoznačný vplyv pri voľbe jej mena do názvu festivalu.

Rozhodujúcim sa stal fakt prvenstva ženy - herečky účinkujúcej v čisto mužskej spoločnosti hercov - ochotníkov, ale i hlboký národný podtón divadelných aktivít mladej štúrovskej ochotníckej družiny, ktorej sa načas stala súčasťou a v neposlednom rade je to rodisko A. Jurkovičovej, Nové Mesto nad Váhom, miesto konania festivalu.

Jej otec Samuel Jurkovič tu 15 rokov pôsobil ako učiteľ a notár. Anička Jurkovičová bola jednou z prvých slovenských žien, ktorým sa podarilo prekonať pevne zakorenené spoločenské predsudky o hraní žien v divadle, čo nesporne ovplyvnilo aj emancipačné snahy žien v minulom storočí.

Táto pozoruhodná žena počas celého svojho života stála po boku niekoľkých významných mužov, všetko vynikajúcich osobností našich národných dejín. Najskôr ako dcéra Samuela Jurkoviča, potom ako manželka J. M. Hurbana a nakoniec ako matka Svetozára Hurbana Vajanského. Na formovaní jej osobnostných vlastností sa výrazne podpísal jej otec Samuel Jurkovič. Ako zapálený národovec ju viedol v duchu štúrovských kultúrnych, sociálnych a neskôr i politických cieľov národného obrodovania. Otcove snahy a činy, ktorými sa do našich dejín trvalo zapísal ako priekopník družstevnej myšlienky a zakladateľ ochotníckeho súboru v Sobotišti, nazvaného Slovenské národné divadlo, nemohli neovplyvniť jej životné postoje a rozhodnutia. Z "bezprostrednej blízkosti" sledovala aktivity mladých štúrovcov, ktorí sa často stretávali v Jurkovičovom dome. Veľmi rýchlo sa nadchla pre myšlienku založiť a hrať divadlo v Sobotišti a jeho okolí, ktorá sa zrodila pri jednom z takýchto stretnutí. 5.8.1841 si ako sedemnášročná zahrala v 1. predstavení jedinú ženskú úlohu v Kotzebuovej fraške Starý vozka Petra III. Hlavnými aktérmi všetkých predstavení, v ktorých Anička ešte niekoľkokrát vystupovala, boli mladí prešporskí študenti - štúrovci. Atmosféra príprav i samotných predstavení naznačila, že v divadle nevideli iba zdroj príjemnej zábavy a rozptýlenia, ale chápali ho ako príležitosť a veľmi účinný prostriedok na kriesenie a rozširovanie národného povedomia aj v tých najzaostalejších vrstvách a na prebúdzanie z pasivity v boji proti odnárodňovaniu.

Anička oddaná týmto myšlienkam, svojou osobnosťou a talentom; bola schopná predstaviť z javiska - cez svoje divadelné úlohy, tie najkrajšie hodnoty. Jej odvaha nakoniec priniesla ovocie - postupne sa jej darilo lámať chlad a nedôveru, obecenstvo si ju obľúbilo a pre slovenské divadlo získala i ďalšie dievčatá. Bol to veľký pokrok v myslení ľudí, keď si uvedomíme, že pred ňou, ale i po nej ženské úlohy zväčša hrávali muži.

Silné stránky svojej osobnosti preukázala aj neskôr ako manželka Jozefa Miloslava Hurbana, keď s ním najmä v revolučných rokoch 1848 - 49 trpezlivo znášala mnohé útrapy a nakoniec i vyhnanstvo, keď po vyhlásení štvánice na Hurbana zachránila tajným nočným útekom z vyrabovanej hľbokej fary holý život sebe i ročnému synovi Svetozárovi.

Bola matkou 9 detí a podľa Hurbana bola stelesnením ideálnej ženy v tých časoch: bola príťažlivá, usilovná, zapálená pre národnú vec, spoločníčkou prenasledovanému mužovi. "Žena obdarená rozumom i citom, milujúca svojich i svoj národ."

V roku 1994 mesto Nové Mesto nad Váhom odhalilo Aničke Jurkovičovej pamätnú tabuľu pri príležitosti 170. výročia jej narodenia na rodnom dome, terajšej Komenského ulici v Novom Meste nad Váhom.